

15. Innovatsijnyj rozvytok v Ukraini : naiavnyj potentsial i kliuchovi problemy joho realizatsii. Analitychna dopovid' tsentru Razumkova // Natsional'na bezpeka i oborona. – 2009. – № 7. – S. 2 – 14.
16. Jovenko Ya. Hosudarstvennaia ynnovatsyonnaia polytyka / Ya. Jovenko, R. Kamenev // Byznes. – 2011. – № 34. – S. 44 – 55.
17. Kukurudza I.I. Innovatsijna diial'nist' v rehioni : stan, problemy, perspektyvy / I.I. Kukurudza // Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. – 2010. – № 1. – S. 67 – 70.
18. Mykytiuk P.P. Analiz investytsijno – innovatsijnoi diial'nosti pidpriemstv : monohrafiia / P.P. Mykytiuk. – Ternopil' : Ternohraf, 2009. – 304 s.

УДК 338.24

Шафранова К.В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів підприємств,
Академія муніципального управління, м. Київ*

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Анотація. У статті досліджено рівень впливу інноваційного розвитку регіонів на їх інвестиційну привабливість для внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід державного врегулювання відносно предмету дослідження. Крім того, визначено існуючі перспективи економічного розвитку регіонів в інноваційно-інвестиційній сфері.

Ключові слова: інновації, інвестиції, регіон, інноваційний потенціал, інвестиційний потенціал, економічний розвиток.

Шафранова Е.В.,
*к.э.н., доцент кафедры финансов предприятия,
Академия муниципального управления, г. Киев*

ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ В СОВРЕМЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. В статье исследован уровень влияния инновационного развития регионов на их инвестиционную привлекательность для внутренних и внешних инвесторов. Проанализирован отечественный и зарубежный опыт государственного урегулирования относительно предмета исследования. Кроме того, определены существующие перспективы экономического развития регионов в инновационно-инвестиционной сфере.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, регион, инновационный потенциал, инвестиционный потенциал, экономическое развитие.

*Shafranova K.V.,
PhD, assistant professor of
Department of Enterprise Finance,
Academy of Municipal Management, Kiev*

PERSPECTIVES OF INNOVATION AND INVESTMENT DEVELOPMENT REGIONS IN UKRAINE CURRENT ECONOMIC CONDITIONS

Annotation. The article investigates the impact of the level of innovation in their regions for investment attraction for domestic and foreign investors. Analysis of national and international experience with respect to the settlement of the state subject. Additionally the current prospects for economic development in innovation and investment.

The author notes that the need to address the problem of insufficient investment attractiveness and innovative activity of regions of Ukraine is caused, first of all, its influence and relationships with such important issues as the lack of development of industrial and social infrastructure, growing regional disparities in socio-economic development; weak inter-regional relations, inefficient use of human potential in the region. Therefore, only complete solution of these problems will allow for innovation and investment development of the regions of Ukraine.

The author states that the results of studies major developments in the regions of Ukraine are the following main factors intensify regional innovation and investment processes as uploading existing production capacity and increase in industrial production; revival of world markets and increased sales of industrial products of domestic production; optimization of the structure of foreign trade, increased revenues from foreign trade and improved financial performance of companies; increase in short-term savings businesses and population and an increase of the basis of investment resources; growth of investment in fixed assets and housing; improvement in a number of social indicators of regional development.

Comprehensive studies of innovation and investment appeal should be based on the logic of innovative investment solutions, which provides investment where more favorable investment conditions. Since the ideal conditions in actual practice, there is no such decisions are made, usually by selecting a suitable option among a set of alternatives. This multi-level model can be considered the most appropriate because it allows the investor with interests and innovative capabilities to assess innovation and investment appeal at each level: country, sector, region, company, project, etc.

Activities of States in the field of innovation and investment, due to his interests and abilities, can solve only part of the tasks associated with the use and development of scientific, technical and IT potential. No less than the fate of duty and responsibility for solving these problems lies with the regions themselves.

At first glance, the article's author, modern innovation and investment policy should be directed to the gradual formation of a viable innovation and investment potential of sustainable development in Ukraine. The difference in the nature of the economic problems faced by certain regions and lead to different approaches to their solution. Accordingly, the author proposes are two main areas to stimulate innovation and investment in regional development, it is, first, the use of the investment potential of the region for their innovative development, and secondly, reducing the disproportionate effect and create a consolidated economy as a set of regions.

Keywords: innovation, investment, region, innovation potential, investment potential, economic development.

Постановка проблеми. Розбудова інноваційної моделі розвитку регіонів України є надзвичайно важливим завданням, від ефективного вирішення якого залежить їх економічне зростання. Існуючий значний територіальний розподіл природних та економічних ресурсів, а також соціальних умов обумовив істотні територіальні відмінності у побудові, важелях й активності інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах України. Інвестиційна привабливість є основною передумовою формування інвестиційного клімату регіону, це його незаперечний фактор стабільного соціально-економічного розвитку. Держава в цьому процесі має відігравати роль координуючого центру, запобігаючи економічній відокремленості регіонів, що дасть змогу досягти максимально ефективних результатів.

В сучасних умовах розвитку економіки України виникла об'єктивна необхідність активізації інноваційно-інвестиційної діяльності її регіонів, оскільки саме вона є вирішальною ланкою всієї економічної політики держави, яка забезпечує стабільне економічне зростання країни в цілому та її регіонів зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасним дослідженням інноваційно-інвестиційного регіонального розвитку присвячено роботи М. Барановського, В. Геєця, Б. Данилишина, Б. Дацишина, Ф. Заставного, О. Кириченка, С. Коломийчука, Ю. Макогон, С. Науменкова, М. Пашути, Ю. Пахомова, А. Поддєрьогіна, О. Топчієва, В. Трегобчука, Л. Хомич, Л. Федулова, Д. Шиян та ін. Проблеми пошуку внутрішніх і зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів, формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні, удосконалення системи державного управління інвестиційною діяльністю розглядають праці багатьох дослідників. Серед них: В.В. Борщевський, Б.М. Вишивана, Т.Г. Затонацька, С.В. Захарін, В.Ф. Кифяк, М.І. Крупка, О.Є. Литвиненко, В.Л. Осецький, Р.В. Пророк, А.В. Ставицький, О.В. Шаповалов, С.І. Юрій та багато інших.

У наукових роботах знаходять своє відображення різні аспекти інноваційно-інвестиційної політики держави, в тому числі і на рівні регіону, пов'язані із стимулюванням інвестиційної активності та ефективною мобілізацією внутрішніх і зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів. Однак вченими досліджені лише окремі засоби впливу законодавчих та виконавчих органів влади на інвестиційну діяльність, що не дає змоги побачити цілісну картину системи державного управління у цій сфері. Крім того, недостатньо розробленими залишаються питання оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів з позиції концепції сталого розвитку країни.

Мета статті. Головною метою статті є об'єднання різнорідних засобів впливу органів влади на інноваційно-інвестиційну діяльність в цілісну систему, спрямовану на охоплення різних аспектів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на рівні регіону, а також визначити взаємний зв'язок інноваційного розвитку та інвестиційної активності регіонів України в контексті концепції сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний тип економічного розвитку регіонів України дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає економічну міць країни в цілому та перспективи кожного окремого регіону на світовому ринку [1].

Інвестиційна привабливість регіону визначається як відповідність регіону головним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій. Активізація інвестиційної діяльності є пріоритетною умовою стабільного розвитку регіонів, яка здатна залучити фінансові та матеріальні ресурси як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, а також раціонально їх використовувати в найбільш пріоритетних галузях економіки.

На теперішній час рейтинг інвестиційної привабливості регіонів в Україні визначається за методикою та системою показників, запропонованими Інститутом реформ. Вона в основному ґрунтується на використанні показників, на які регіональні органи влади практично не можуть впливати, що зменшує можливості практичного використання цієї методики в процесі вдосконалення регіональної інвестиційної політики [2].

Необхідність розв'язання проблеми недостатньої інвестиційної привабливості та інноваційної активності регіонів України обумовлюється не лише її розглядом першою у переліку ключових проблем, виділених при формуванні Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р., але й її впливом і взаємозв'язками з іншими важливими проблемами, вказаними у цій стратегії: нерозвиненістю виробничої та соціальної інфраструктури, зростанням регіональних диспропорцій у сфері соціально-економічного розвитку регіонів; слабкими міжрегіональними зв'язками, нераціональним використанням людського потенціалу у регіонах. Саме тому лише комплексне розв'язання зазначених проблем дозволить забезпечити інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів України.

За результатами дослідження основних тенденцій розвитку регіонів України, можна виділити такі основні чинники активізації регіональних інноваційно-інвестиційних процесів, як завантаження наявних виробничих потужностей і збільшення обсягів промислового виробництва; поживлення світової кон'юнктури та зростання обсягів продажу промислової продукції вітчизняного виробництва; оптимізація структури зовнішньої торгівлі, збільшенням надходжень від зовнішньоторговельної діяльності та поліпшенням фінансових результатів діяльності підприємств;

зростання обсягів короткострокових заощаджень суб'єктів господарювання і населення та збільшення на цій основі інвестиційного ресурсу; зростання обсягів інвестування в основний капітал і житлове будівництво; поліпшення ряду соціальних показників розвитку регіонів [3].

Слід зазначити, що наростання негативних тенденцій кризового періоду викликають серйозні ризики та загрози для розвитку регіонів, їх інноваційно-інвестиційної діяльності та розвитку країни в цілому. Найбільш небезпечними серед них можна виділити такі: нерівномірність територіального розвитку країни; зниження рівня інноваційного розвитку у базових галузях промислових регіонів, оскільки необхідне значне ресурсне забезпечення для здійснення необхідної структурної модернізації; суттєве послаблення зовнішньоекономічних позицій експортоорієнтованих регіонів внаслідок зміни кон'юнктури та зростання конкуренції на світових ринках; значне скорочення податкової бази через зменшення кількості платників податків та обсягів діяльності; скорочення обсягів бюджетного фінансування соціальної інфраструктури та інших життєво важливих сфер (медицина, освіта, культура). Після завершення світової фінансово-економічної кризи внаслідок структурної перебудови світової економіки та переорієнтації кон'юнктури світових ринків на інноваційну продукцію кінцевого призначення з низькою матеріало- та енергоємністю виробництва, повернення до наявного розподілу сил в регіональному розрізі є неможливим [4].

Комплексні дослідження інноваційно-інвестиційної привабливості мають ґрунтуватись на логіці інноваційно-інвестиційних рішень, яка передбачає вкладення коштів там, де сприятливіші умови інвестування. Оскільки ідеальних умов у реальній практиці не буває, такі рішення приймаються, як правило, шляхом вибору більш прийнятних варіантів серед сукупності можливих. Таку багаторівневу модель можна вважати найбільш оптимальною, оскільки вона дозволяє інвестору з інноваційними інтересами та можливостями оцінити інноваційно-інвестиційну привабливість на кожному рівні: країни, галузі, регіону, підприємства, проекту тощо. Необхідність державного регулювання інноваційно-інвестиційних процесів, прийняття довгострокових програм давно усвідомлено в економічно розвинених країнах. У них створюється сприятливий інноваційно-інвестиційний клімат у сфері науково-дослідної діяльності.

Оцінка і прогнозування інноваційно-інвестиційної привабливості регіонів України мають бути безпосередньо пов'язані з державною регіональною політикою, метою якої є забезпечення розвитку окремих регіонів з урахуванням сукупності факторів, зокрема раціонального використання наявного економічного і природного потенціалу, територіального розподілу праці та взаємної економічної кооперації [2].

Діяльність держави в сфері інноваційно-інвестиційної діяльності, обумовлена його інтересами й можливостями, дозволяє вирішувати тільки частину завдань, пов'язаних з використанням і розвитком науково-технічного й ІТ-потенціалу регіону. Не менша доля обов'язків і відповідальності за вирішення цих завдань лягає на самі регіони [1].

Вчені наголошують на тому, що ринкова основа інноваційно-інвестиційної політики аж ніяк не спростовує логіку державного втручання і підтримки наукового процесу, а інноваційна політика, змістом якої є сприяння ефективному обміну інформацією між суб'єктами господарського життя на різних етапах інноваційних циклів, є обов'язковим елементом системи державного регулювання.

У країнах з розвинутою ринковою економікою роль держави зводиться до виконання таких головних завдань, як створення і підтримка системи юридичних гарантій прав власності та обов'язковості виконання контрактів, підтримка інтенсивної конкуренції, подолання негативних зовнішніх ефектів господарської діяльності, забезпечення виробництва окремих життєво важливих товарів та послуг, регулювання системи охорони здоров'я і забезпечення ефективної роботи ринку медичних послуг, реформування природних монополій з метою їх підключення до ринкових механізмів і розвитку взаємодії держави з ринком [2].

Міжнародний досвід переконує, що існує два головних важеля впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність – ринок із притаманною йому спрямованістю до максимізації прибутків і державне регулювання з його стратегією селекції та довгострокової підтримки інноваційно-інвестиційних програм.

Сьогодні головним завданням для України є створення умов для забезпечення конкурентоспроможності, що на сучасному етапі розвитку суспільства визначається рівнем освітньої кваліфікації населення, станом фундаментальних розробок, структурою НДДКР та мірою впроваджень нововведень у виробництво. Це стосується вибору інноваційної стратегії, визначення пріоритетів, створення правової бази.

У даному контексті доцільно звернутися до світового досвіду, оскільки в розвинених країнах світу вже тривалий час пріоритетним напрямом державної фінансової концепції є пільгова податкова та амортизаційна політика як засіб стимулювання та підтримки інноваційного розвитку.

Одним з економічно доцільних напрямів залучення іноземних інвестицій в регіони України є поетапний перехід від імпорту невеликих партій технологічного обладнання або інших товарів виробничого призначення (з метою вивчення та освоєння ймовірного ринку збуту продукції) до створення спільних підприємств з їхньою подальшою експансією на ринки за межами України. При цьому слід враховувати жорстку конкуренцію, що панує на світових ринках техніки і технологій.

Успішність реалізації цього напрямку залежить від послідовності та радикальності економічних трансформацій. Усі рішення щодо укладання контрактів мають приймати незалежні від держави господарські суб'єкти, підприємці, які розпоряджаються власними або позиченими ресурсами і відповідають за наслідки прийнятого рішення своїм майном. Державі має належати роль регулятора податкової, митної та опосередковано і кредитної політики [1].

Вважаємо, що удосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів у регіони України, пов'язано з вирішенням таких проблем: регулювання питань власності, особливо на нерухоме майно і землю, згідно з існуючими міжнародними нормами; прийняття законів та підзаконних актів щодо проблем, які стосуються іноземного інвестування, єдиним пакетом; розробка концепції (програми) з чітким визначенням мети залучення іноземних інвестицій, виділення пріоритетних сфер, механізму реалізації поставлених цілей; здійснення політики протекціонізму для підтримки вітчизняних товаровиробників та захисту перспективних галузей економіки.

Ефективне використання іноземних інвестицій потребує упорядкування державного управління ними, зокрема і на регіональному рівні. Передусім слід чітко визначити та розмежувати повноваження об'єктів державного управління в цій сфері з метою узгодження їхньої діяльності та уникнення дублювання повноважень.

Також звертаємо ще увагу на те, що економіка країни, де вітчизняний інвестор практично не вкладає кошти у розвиток виробництва, не може бути привабливою для іноземного інвестора. Залучення іноземних інвестицій має здійснюватися з урахуванням цілей і завдань державних програм структурної переорієнтації виробництва, цільових програм міжгалузевого та галузевого розвитку, конверсії та розвитку експортного потенціалу [1]. Слід брати до уваги також процеси внутрішньої та зовнішньої кооперації продукції виробничо-технічного призначення, приватизації державних підприємств із залученням іноземного капіталу.

На загальнодержавному рівні мають бути створені економічні умови для активізації інвестиційної діяльності завдяки використанню переважно фінансово-економічних методів регулювання та стимулювання інвестицій, властивих ринковій економіці [1]. До таких методів належить: регулювання ставок оподаткування; рефінансування; встановлення норм обов'язкових резервів в НБУ; стабілізація валютного курсу; скорочення/збільшення митних платежів тощо.

Інноваційна стратегія структурної перебудови економіки повинна визначати пріоритет інновації як системного процесу у визначенні напрямів розвитку нових секторів економіки та виведення з обороту застарілих традиційних економічних структур третього та другого технологічних укладів на засадах еволюційної економіки, що передбачає

найвищу повагу до гуманітарних цінностей, ставить особистість в епіцентрі інноваційних процесів [1].

На наш погляд, сучасна інноваційно-інвестиційна політика держави повинна бути спрямована на поступове формування дієздатного інноваційно-інвестиційного потенціалу сталого розвитку регіонів України.

Різниця в характері економічних проблем, з якими стикаються ті чи інші регіони, зумовлюють і різні підходи до їх вирішення. Відповідно, погоджуємося з пропозицією вчених щодо виділення двох основних напрямків стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів: 1) використання інвестиційного потенціалу регіонів із метою їх інноваційного розвитку; 2) зменшення диспропорційних впливів і створення консолідованої економіки країни як комплексу регіонів [5].

Серед стимулюючих заходів, відповідно до першого виділеного напрямку, головними є такі: внесення доповнень до відповідних нормативно-законодавчих актів України щодо надання повноважень місцевим, регіональним і державним органам влади із розроблення основних напрямів інвестиційної політики в регіоні, які б стосувалися визначення основних пріоритетів інвестування регіону, залучення коштів під перспективні інноваційно-інвестиційні проекти та їх координації; обґрунтування критеріїв надання окремим територіям статусу СЕЗ та ТПР з метою отримання довгострокового позитивного ефекту; створення рад вітчизняних та іноземних інвесторів при місцевих органах влади і самоврядування; надання державної підтримки інвестиційним проектам, що реалізуються в реальному секторі, через пільгові кредити, державні гарантії повернення коштів інвесторів, залучення коштів небанківських приватних установ, коштів міжнародних організацій, підприємств і населення, використання механізмів державно-приватного партнерства для реалізації інвестиційних проектів; ініціювання місцевими органами влади створення інвестиційних фондів із реалізації регіональних проектів із залученням бюджетних коштів і приватного капіталу; підтримка інфраструктурних проектів, зокрема надання інвестиційних субвенцій елементам виробничої, комерційної та соціальної інфраструктури регіонів для забезпечення їх розвитку; уникнення вузької спеціалізації виробництв у регіоні для диверсифікації надходжень інвестиційних ресурсів та їх використання насамперед у галузях, здатних сформувати мультиплікативний ефект у короткостроковому періоді та сприяти розвитку супутніх галузей; концентрація інвестиційних ресурсів у пріоритетних галузях виробництва, спрямування коштів у високотехнологічні сфери виробництва і розвиток енергоощадних технологій, а також у кадрове забезпечення інноваційної діяльності; здійснення місцевими органами широкої інформаційної підтримки на власних інтернет-сторінках інвестиційного потенціалу регіону через розроблення інвестиційних паспортів територій.

Серед стимулюючих заходів, відповідно до другого виділеного напрямку, головним є розроблення та запровадження ефективної регіональної політики, зокрема на основі чіткого розподілу повноважень у трикутнику «центральна влада – регіональний рівень – місцевий рівень»; інтенсифікація механізмів виробничо-кооперативної взаємодії між підприємствами різних регіонів; запровадження сучасних форм підтримки (наприклад, інвестиційна субвенція) для сприяння створенню нових робочих місць на регіональному (локальному) рівні, насамперед у сфері розвитку інновацій; інтенсифікація міжнародного співробітництва регіонів, зокрема надання органам місцевої влади повноважень із відбору та фінансування міжнародних проектів [3].

Відповідно, державна інноваційно-інвестиційна політика має формуватися з урахуванням регіональних інвестиційних програм. Адже включені до державної програми інвестиції будуть реалізовуватися, а об'єкти будуватися в конкретних регіонах на певних територіях, економічні інтереси яких слід враховувати повною мірою. Способами врахування цих інтересів можуть стати спільне пайове фінансування з державних і регіональних джерел, надання пільгових централізованих інвестиційних кредитів під гарантії місцевих банків.

Висновки. На соціально-економічний розвиток регіонів суттєво впливає інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств, які функціонують на їх території. З метою більш рівномірного розвитку регіонів країни необхідно активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність шляхом: орієнтації виробництва на потреби внутрішнього ринку; впровадження наукоємних технологій замість матеріало- та енергоємних; виробництва вітчизняних товарів замість імпорту товарів аналогічної групи; підвищення конкурентоздатності виробленої продукції тощо.

Подальшого дослідження потребує розширення меж аналізу факторів впливу на інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів країни та визначення інструментів їх державного регулювання. Крім того, у подальших дослідженнях доцільно детальніше дослідити конкретні засоби мотиваційного впливу на інвесторів, які використовуються не тільки в Україні, але і у світі. На основі цього розробити рекомендації щодо можливості використання в Україні позитивного досвіду інших країн у сфері управління інноваційно-інвестиційним розвитком.

Використані джерела інформації:

1. Лицур І.М. Чинники формування інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку / І.М. Лицур, Ю.В. Лимич // Ефективна економіка. - [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2299>
2. Степаненко С.В. Інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна політика в контексті сталого економічного зростання / С.В. Степаненко. - [Електронне джерело]. – Режим доступу: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/.../10.pdf.

3. Кулініч Т.В. Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні / Т.В. Кулініч, Ю.Г. Бондаренко, Н.А. Цимбаліста // [Електронне джерело]. – Режим доступу: vlp.com.ua/files/27_20.pdf.
4. Скоробогатова Н.Є. Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи / Н.Є. Скоробогатова // Економічний вісник НТУУ «КПІ». Інноваційно-інвестиційні процеси. – С. 214 – 221.
5. Кулініч Т.В. Перспективи стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів України / Т.В. Кулініч // Управління інноваційним процесом в Україні. – С. 36-37. – Режим доступу: ena.lp.edu.ua:8080/.../18_36-37_120506_mak.

References:

1. Lytsur I.M. Chynnyky formuvannya innovatsijno-investytsijnoi polityky staloho rozvytku / I.M. Lytsur, Yu.V. Lymych // Efektyvna ekonomika. - [Elektronne dzherelo]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299>
2. Stepanenko S.V. Investytsijna pryvablyvist' rehioniv ta innovatsijna polityka v konteksti staloho ekonomichnoho zrostantia / S.V. Stepanenko. - [Elektronne dzherelo]. – Rezhym dostupu: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/.../10.pdf.
3. Kulinich T.V. Aktyvizatsiia innovatsijno-investytsijnoi diial'nosti v rehioni / T.V. Kulinich, Yu.H. Bondarenko, N.A. Tymbalista // [Elektronne dzherelo]. – Rezhym dostupu: vlp.com.ua/files/27_20.pdf.
4. Skorobohatova N.Ye. Innovatsijno-investytsijnyj rozvytok rehioniv Ukrainy: problemy ta perspektyvy / N.Ye. Skorobohatova // Ekonomichnyj visnyk NTUU «KPI». Innovatsijno-investytsijni protsesy. – S. 214 – 221.
5. Kulinich T.V. Perspektyvy stymuliuвання innovatsijno-investytsijnoho rozvytku rehioniv Ukrainy / T.V. Kulinich // Upravlinnia innovatsijnym protsesom v Ukraini. – S. 36-37. – Rezhym dostupu: ena.lp.edu.ua:8080/.../18_36-37_120506_mak.

УДК 330.341.1:334.76

Бондаренко Г.В.,
*асистент кафедри «Державних та місцевих фінансів»,
аспірант, Академія муніципального управління, м. Київ*

**ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРНИХ
ПРОГРАМ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ**

Анотація. В статті досліджено основні засади функціонування кластерних програм в окремих країнах Європи, виявлено основні типи кластерних програм, характерні їх спільні та відмінні риси.

Ключові слова: кластер, кластерна програма, інновації, розвиток.

Бондаренко А.В.,
*асистент кафедри «Государственных и местных финансов»,
аспірант, Академія муніципального управління, г. Киев*